

Наша Лемко

РІК III.

Ч. 20 (68)

Львів, 15-го жовтня 1936.

Виходить двічі в місяць.

Адреса: Львів, Зіморівича 3. Тел. 257-87.
NASZ LEMKO, LWÓW, ZIMOROWICZA 3.

ЦІНА ЧИСЛА 15 ГР.

Оголошення після умови.

ПЕРЕДПЛАТА В КРІЮ:

Річно 3 зол., Піврічно 1-80 зол., Четвертичне 1 зол.
ЗАКОРДОНОМ: Річно 1 ам. дол. або рівноартість.

У „ПРОСВІТІ“ НАША БУДУЧНІСТЬ!

Аматорський Круг при читальні „Просвіта“ в Граб, коло Жингорода. По середині Вар. о. А. Демидов, місцевий парох, як режисер.

До відома Українського Вчителства.

Тих учителів (-лок), що в наслідок перенесення розділені в подружжю житті, просимо негайно подати свої адреси і дати перенесень на руки посла Дмитра Великановича, Варшава, Сойм.

Президія Української Парламентарної Репрезентації.

НОВИНКИ.

Іван Сорочатий повідомляє своїх Знайомих і незнайомих, що виділи перша книжечка його нових, ще ніде не друкованих відшів п. н.: „До складу й принадачу“. Ціна тільки 40 гр. Заповніть чеком ПКО ч. 506944, або переказом на адресу: Юра Шкрумелик, Львів, ул. Гофмана 18. Хто замовляє відразу 5 копійчечок, дістає 6-ту даром.

Сама собі зробила суд. Львівські злодії найбільше набирають

розраху, коли побачуть перед собою якогось гостя з села. Одні такий злодій притулювся недавно у Львові в привадикувій готелі до одної селянки й витягнув їй гроші. Але селянка завважила злодія та зловила його за руку. Гроші відбрала й повбила злодія по карку й голові, аж той зачав кричати ризувку. Леде видерся з рук селянки, яка потім вбила собі спокійно далі. Добрий буде матеріал на тещу...

Підручною книжкою кожного господаря на Лемківщині є великий господарський календар „Золотий Колос“ на 1937 рік.

Ціна за 1 пр. 120 за. — Заховати: „Золотий Колос“, Львів, Руська 18.

Новий транспорт життів в складовості 650 осіб відїхав з Польщі до Палестини.

Засуд 15 комунарів у Сяноці. В Сяноці засуджено 15 комуністів на кару від 1—3 років тюрем та втрати прав від 5—10 літ. Частина засуджених рекрутується зі села, з більша часть самі жиди.

Де решта грошей? До села Людина, коло Мригограда, загостив на двох комунів зі Сянока та перереглянув комини. За це громадський уряд признав йому по 10 грошей від хати. Але теперішній солтис з комунів зібрав 10.50 ал. за роботу комунівра, а люди дивуються та питають-ся солтиса, що він зробив з наднижкою, щоб то позвошию грошей, бо комуніврені належаться лише 5 ал. 20 гр.? А де друга половина?

Церковна статистика Москви. Варшавське „Слово“ подає, що в дні 1. 4. ц. р. було в Москві 98 православних церков, 2 католицькі, 1 лютеранська й 2 болонські. Перед революцією було в Москві 1624 церкви, каплиць і монастирів. Отже бачимо, де жиди большевники шукають розвизки свого раю.

Легуєвська катастрофа. Біля села Безміховой Вижьові, повіт Лєсько, здурилися на висоті 300 метрів два літаки і впади на землю. Оба пілоти погибли на місці.

Партійництво й роздори на Лемківщині.

З оповідань наших батаків знаємо, що в передвоєнних часах ходили на відпустку до Лемківська, Тарнівця, Старої Веси та там вони чули, як польські священники на проповідях згадували крім релігійних потреб про любов батаківшином — словами: „добра убожна Польська, наша ойчезна свєгта, крульова корони польскей“ і т. п., щоб у цей спосіб критичні своїх братів та підбадьорювати їх у недалеке воскресіння. І це вони вночі здійснили, бо дочекались вивозення згід австрійської та московської творим народів.

А що в нас тоді діялось? Наш народ на Лемківщині був спокійний, смирний у своїй вірі до св. греко-катола. Церкви, мав Бога у серці, плавав свої народні звичаї та обичаї, зборігав свою народню лешу, до того ще веселий, щасливий і гостинний справляв у себе кермеші для своїх і гостей з сусідних сіл — приважали кріпко до свого великого українського народу, до його історії — до князя Давида, св. Володимира Великого, багато передав про світлу минулу живу в народі, про подвиги козаків; та якщо позників свій часовин, тоді народ горював адалека, щоб почути про своїх братів на Сході, за Сіном, про його життя, про волю. Але мало було таких, що інтересувалися та дбали про засиснях братів. Лемківщину ніхто не освідомлював, як тепер багато працюється над її культурою, тому вона оставала на авчї чужих або самих лемків, тобто українців на Лемківщині. Якщо дехто зі священників виводив дещо на проповідях в патрістичному дусі з історії про бувальщину нашого народу, то вірні аж анінули до його, на руках носили би та кого, але ні жаль, таких „білих круків“ на пальцях одної руки можна почислити.

Можливо, що наші брати за Сіном не втратили би нічого з їх цінної культури, але наймити Московії робили своє діло. Вони поступово підготували грунт під православіє, московфіліство та користуючи з доброзачинності населення та невідомості, підбурювали населення Лемківщини, щоб вярнувалися всього того, що не їх пророки голосять, мовляв, українські священники, їх робота — це на сподвиженні Лемківщини — на її загалу. Несувачі дива виворю-

вали ці вороги Лемківщини — служили царі й батюшки на найбідніших братів — для населення Карпат — на засиснях українців.

Дійшло аж до того, що привірив у селі Бонаривка, коло Стрижева над Сіном, як бл. п. о. Василь Опарівський хотів заснувати читальню „Просвіти“, то мусів перед абзавученими московфілами хреститися тричі на доказ, що читальня „Просвіта“ не є вилучкою поляків, лише братів, своя національна установа.

Оповідань теж бл. п. о. Мерена, корсизький декан і парох Рітшика, що в цій парохії найскорше осунували читальню „Просвіта“, та лише за те, що Товариство „Просвіта“ відигнуло з азбуки „Юрїя й Яні“, злівайдвано читально.

Врешті треба би писати окрему книжку, щоб навести самі такі події, що жазують, як наш брат лемко горював до братів на Сході, а різкі лжєпророки зводили його на

авчасте найменше дбали і не причинувалися до культурного розвитку лемківського села. — Млемо на думці й релігійне й суспільне життя Лемківщини. — Не перечимо теж, що на цьому „третьім“ користав і за це шедро нагородив своїх слуг, але народ про це добре знає. Знає він ринюва, а що перекликає Українськими Священниками, та де подається українське учинство. Що більше, дуже добре орієнтуються в лемківському подожженні та його обставинах жидо-комуністичні агенти, що тайком помазють у лемківську душу, щоб лемка в першу чергу відігнати від Бога й Церкви, зніачити його національні почування, зробити його большевиком, безбожником, ані українцем, ані русином, ані як дехто бжаде — полком — лише жидівсько-московською куклюю.

Підносити нагіску на українських греко-католицьких священників за те, що вони згідно з волею народу працювали над його долею — і то зі сторони тихих, що під їх право-

ПОЗІР ЛЕМКІВЩИНА!

Ключ: ЛУТИ — НАША „БУДУЧНІСТЬ“ зреалізуємо тоді, як у кожній хаті, у кожній установі на Лемківщині буде знаходитися „ЛІТОЧА БІБЛІОТЕКА“!

„ЛІТОЧА БІБЛІОТЕКА“ виходить щомісячними книжечками в дорожї передплаті, яка на цілий рік вносить 5 зал., а на пів року 3 зал. — Для Америки і Канади річно 1'50 долара. — На рік виходить 12 книжечок **прегарного змісту.**

Замовлення посилайте на таку адресу:

Видавництво „ЛІТОЧА БІБЛІОТЕКА“.

Львів, ул. Зіморівича ч. 2.

круті стежки, віддаювали його від дійсної української правди.

Також саме московфіліство не було би страшне та небезпечне для нашої нації, бо його прихильники держалися св. Церкви, вірили в Бога та не давали себе винородовлявати, однак це московфіліство створило шлях до комунізму та сьогодні ця комуністично-жидівська зараза стала для нас страшна й гризна.

Цьому лихові не могла зарадити Апостольська Адміністрація Лемківщини, бо вона не солідаризувалася з цілим Галицьким Українським Єпископатом, погоджуючи всієї справи на місці односторонньо, з думкою злищити все, що українське, найцініше для народу, та попарачити самих „русских“, які

ром мали ці ідейні працівники надходити опіку — самоарозумію — таке поступування могло зродити в народі велику уразу до самої Апостольської Адміністрації — поминачи тих, що їх викликали, спричинили переноси ідейних учителів, замкнені майже всі квітні „Просвіт“ і т. д. і т. д.

Тому в Бозі надія, що теперішній Апостольський Адміністратор Іх Ексц. Кир Яків арозуміє добре всі обставини на Лемківщині та не підєздами своїх необачних поплєдників, але так, як цього вимагає добро св. Церкви, добро Лемківщини й цілого українського народу. — Що благослови та допоможи Боже! Бо волі народу не слід хевтувати. (В. К.)

Франц Коковський.

Від Сянока по Динів.

(Мандрівка пів.-східними межами Лемківщини).

Важко прагнати до Сянока, але ж треба вибирати далі. Там на півночі, за Сяноком на високому горбку серед зелені піднімається церква в Межиброді. Перельовано човном Сяні під прильотом Білих Гор, потім два кілометри дороги оболонням пори старе русло Сяну, під лісом, стежка в гору і ми вже побіч межибрідської церкви. Межибрід, малецьке сілце, в ньому набагато більше чотири сотні українців, а з пів долина латишів. А скільки шуму воно робило в останніх роках, скільки кроки напувалося нашим доморослим „русским“. До війни — їхня твердиня, де й слова про українців не слід було сказати — сьогодні, боїм половина мешканців, молодих, активних громадян, гордиться тим, що вони українці. Яких способів, хитрощів не хвалялися домашні та сільські „русські“, щоб тільки знищити українців! Непристойні бібни під церквою та в церкві, забарання церковних прокрас — румянівки, тому, що вони шкідливі, нищення ігучених кілток у церкві тільки тому, що вони мали краску ювоту та блакитну — це все дрібнички. Були й поганіші речі. „Хтось“ підкинув одному дячому громадянській рушницю (в його дім містилася читальня „Прогрін“), „хтось“ зробив донос на білого, але дуже доброго та свідомого учня сянської гімназії, бідного музикантського хлопця в березівській школі. „Хтось“ раз-у-раз робить доноси до поліції, міліції, старостів, а до відповідальності потягають — тільки самих українців. „Хтось“ так дого воював та доносив проти завідувача парохії, о. Дмитра Кузьмінського (бувшого старшого У. Г. А.), поки його не кинули на сотрудинок до Глузда. „Хтось“ робить нічні доноси до інспектора на вчительську — українську, словом цих „хтось“ і не лічити.

Країна ворожнеча в селі. Із перенесенням о. Кузьмінського, українці перестали ходити до межибрідської церкви, новонастановлений сотрудинок о. В. Барто („русський“) також не міг дого видержати до „своїх“, постарався скоро з ними розпрощатися...

Про історію села небагато можна сказати. Основане воно мабуть у XVIII стол. й з цього часу існує грамота польського короля Августа III, що нею надані всі права поселенням Межибрідів право свободно рибалувати на Сяні, виробляти на домашній потреби пиво, рубати на свої потреби королівський ліс. Нині з цих усіх привілеїв нічо не лишилось. Мешканці села живуть із праці на своїх німках (мабуть немає там господаря, щоб мап би 10 моргів поля), з рибалкуванням, заробітків у місті. Багато заробляють дівчата шивачками. І ніде правди діти, межибрідські шивачки вишито аж поза сянський повіт. Забрало у Східно Галеччину, знають їх уже навіть у Познані та Варшаві. Ціла лямка залула шивачки межибрідських дівчат вишита припаде місцевій учительці, п. Ірині Добровійській. У виконанні робіт, добрі красом, розміщені всіриві слід її тихой місцецької віддчі, досвід ти замальовування до цієї праці.

Але вернімося до історії села. Першу дерев'яну церквою в Межиброді збудував в 1784 році парох о. Іван Вайцовець, межибрідський уроженець. Протривала вона аж до 1901 р., коли саме другий межи-

брідянець, лікар Олександр Вайцовець, побудував своїм коштом теперішню церкву. Чуда-диво творилися з цим Олександром Вайцовецем, Батьки його були кльімі від панщини. Він самий (як багато-багато наших) почував себе польком, опинився вляти у польському повстанні, а потім у Росії, де довгий час лікарював. Але — видно який внутрішній голос не давав йому спокою, дось тягуло його до покинутої, забуті батьківщини, він вертається не тільки до рідного села, але й до прадідівської віри та рідного народу — та шоби хоч у часті спокуювати спок забутий, він планом кончим буде греко-католицьку церкву.

Важкі тепер відносини в Межиброді, прикро слухати й дивитися, як брат на брата малює з ножем не йде. Але саме постать Олександра Вайцовецького родить у наших серцях сподівання, що й іншіні блудні сини спам'ятаються, що який внутрішній голос каже їм вернутися за мамівців. (Продовження буде).

Франц Коковський.

Над джерелами Ослави.

Ловецтво — відбувається потайки, бо право ловства ввиродковують посторонні люди. Влада не дає дозволу селянам, а ще на самому променжі з Чехословаччиною мати та носити зброю, — тож ті, хто потайки займається ловецтвом, уживають рушницю, що їх по війні залишилося багато по наших селах.

Дикі звірі трапляються в Мавені такі: дикі, олені, серни, зайці, лиски (лиси), куниці, янари, тхорі, лисички (ласіці), аварики, вовки, часами заблукаться („свідно“) ведмідь. Із дикої птиці знають селяни: віркі, яструби, пугачі, сови, ворони, дикі голуби, горобці, жайворонки, плински, а решта — це все „дтшакі“.

Звірів та птицю стріляють, рідко ловлять у силця або куповані заїзці. Окремих прикладів немає.

Рибальство. В Ославі, що за Мавеном розлягається у ширше корито, буває така риба: іструти марени, яльці, сляки (баци). Іншу, дрібну рибу називають „малецька рибчата“.

Рибу ловлять руками, між камінням або під берегом саком (часами зовуть його „шурфата“) та „гвіздоком“. Шурфата це сітка на двох дрочках, „на шпирі“. Широка вона на оден до віктора метра. Сподом сітки йде „діадога“, щето дальша частіна сітки зігнута та зошита краями. На краях припінчені та приноцьовані тгарарі, що тримають підлогу на дні ріки. Рибалка йде з шурфого проти бігу ріки, а другий перед ним бе дрочком об воду („бортас“) та заганяє рибу до шурфати.

„Гвіздок“ — це рід залізних вилок із гострини зубами. Вилка прикріплена на дерев'яному держаку. На гвіздох ловлять рибу в вочі при допомозі силця в цей спосіб, що в зроблений з дроту каганець їх, одне рибалка йде берегом, а той водою та сканує дно, де риба спочиває, а другий „гвіздоком“ бе рибу та викидає її на беріг.

Малі хлопці ловлять рибу вулками, що їх роблять до шурка (нитки) та на його кінци приймають гачок або куповані, або роблений з твердого дроту.

Також і право рибалкування ввиродковуює державою, тому селяни рибалкують потайки.

Лемківським Патріотам під совісну розвагу.

Останні роки привнесли Лемківщині багато несподіванок. До них звичайно слід: „Лемківський Буквар“, вилучення частини Лемківщини з-під впливів Австрійського суду у Львові, вилучення Лемківщини в цілості від мовних законів, призначення українському народowi в Польщі, вилучення Лемківщини з-під впливу Ревізійних Союзів національної кооперації, припинення діяльності майже усіх клівтин „Просвіти“, та Апостольську Адміністрацію для деяких лемківських деканатів з осідком у Риманові. Населення Лемківщини заскочило тими новинами, не могло відразу похитнутися в тім усім, та не було всміх оцінити нісвід практичного богу наведених подій, бо не добути московськоства даліше баламутити в питовий собі спосіб населення й усяпали його увагу, щоб воно не побачило заскоро, куди ведуть Лемків „русників“ національній Ефіальті (арадники) і Валувей з-під прапору „Лемкосоза“ й крившачого „Лемка“.

Дуже малими кроками промочувала собі у свідоміших одиначках Лемківщини право горожанства правда, що джерело всіх тих лищ є одно й те саме, що тут ходять про зволодіння душею Лемків з боку третіх осіб, яким залежить на цілковитій ізоляції (відокремлено) Лемківщини від матірнього пня великої Української Нації.

Не помогли ніякі засоби міролюбних кружок, не помогла нічого поміч, з якою прийшли московськіські недобитки повітовими старостами, бо Лемки в глибокій душі почувалися й почувалися та на завжди будуть почуватися одною кровю й одним тілом з суцільним організмом Українського Народу!

Це проста й ясна правда, що живе у серці кожного Лемка, болять й непокоїть денках наших суєвітів; та що не правда, доводить наявно стаття в „Льв. Кур'єрі Польським“ з дня 3/Х. б. р. пера німого польського письменника Яна Віктора, під заголовком: „Загрозою Lémkowszczyzna. Jak zdobyć ją z powrotem dla Polski“.

Кожний Лемко, зокрема московськіські запродавці а „Лемкосоза“ й крившачого „Лемка“, повинні заплятувати точно з цєю статтею, щоб раз на все пізнати, про що йде не тільки „Кур'єрови“, але

й тим усім, що до нього дописувати. Тоді напевно не стане Лемків, що погоджувалися би з гадкою, що вони є тільки зблудленими поляками, а рівночасно пропав би раз на все тип московськіських арадників!

Щоби дати змогу населенню Лемківщини пізнати цю статтю, подямо тут її головні гадки: „На лемківських землях за часів польської влади змінилися колись прихильні настрої населення на ворожі супроти Польщі. Винуваті в тому ті, що зацарили посвятити цілу працю на Лемківщині для польської рації стану. Тепер треба подумати про засоби здобути Лемківщину на ново для Польщі“. Згадується далі про небудівні злибности Лемків й робить натяк, щоби не поповинити цю саму похибку, що супроти Гуцулів, в яких „кулятура викривлює й пощипує усі цінности душі. Вона відходить й зі ставляє жєбрака прибраного в міщародісє захміття, з розбудженою й ніколи ненасиченою жадобою наживи“.

Далі пишеться в тій статті про те, що тільки польське учительство, й польські літники викликали правдовати над зміною лемківської душі. Лемко виглядає в зеркалі статті як „пнишчя за американські долари“.

Про „Українську Акію“ пише автор, що вона дуже сильна й знаменито організована, бо використовує для своїх цілей живу в Лемків пнишчю про пнишчю за давних польських часів. Тут ще грубим друком подане до прикладного відомо (але хіба для некуя й тих, що не мають ніякого поняття про ті речі), що населення Лемківщини звонім інше та що його мова звонім відмінна від української! Тут й згадується, що українська справа є властиво економічною справою! Що біда робить з Лемків українців, бо ті організують кооперативи й всілякі союзи для піднесення добробуту серед Братів Лемків. При кінці статті є мричаня замітка про православіє, якого клір (маюче духовенство православне) стоїть вже сильно при ідеї польської державности, та немає згадки, чи цей клір привив на себе роботу вені денационалізаційну роботу супроти нішого лемківського брата. (Треба пам'ятати, що призначення влади ніколи й ніде не

є й не може бути різнозначне з засобами денікних чинишчів, що признають доперва тоді повну зьяовність, коли дана одиначка, чи пнишчя денационалізаційна й стає польськотою).

Статтю кінчить сумна картина про годоводу смерть лемківської дитини, якої батько несе домовину до церкви та думку думає: чи західний сусід, чи східний Брат може в біді й хто заспокоїть голод в дорогих його серцю дружини й діточок? Відповідь автора тут ясна: „Псалтирники Польщі, Польня сильна, справедлива, плакуча й оживотворююча ідеї правди й добра, що усуває кривду, така Польня перекоже й позолить усіх!“

З наведеного треба витягнути практичні висновки кожному чесному Лемкові на найближчу й дальшу майбутність.

Перше: просити кожного подібного Янові Вікторові залитиши в супокую Лемків і не робити з них того, чим вони не були, не є й ніколи не стануться, та не журитися тим, чи Лемки говорять мовою такою, чи іншою, та не подумувати над засобами асиміляції, яка так не властива Лемкам, як не вдалася німцям у Познанщині супроти поляків, бо годі позолити цілком живу серця тясичку, навіть тоді, коли працюють над тим не Божим ділом десятками років люди, що могли б своїй пнишчій віддати більше користи на інших востах. Та правда, про яку каже п. Віктор не зробить нічого більше, як лише віддатиме Лемка шпораз даліше не тільки від поляків як сусідів, але навіть... — не хочемо банитися у пророків...!

Лемко був й останється „Русняком“, себто — Українцем станеться навіть тоді, коли московськіські недобитки робитимуть ще дальші заходи коло ширення баламутства в рядах Лемків.

Друге прохання: позолити зійсно відчувти Лемкам, що Держава Польська правдиво справедлива, що однаково відноситься до кожного громадянина, без огляду на його національну приваженість і вибоівданість.

Третє: балати треба, щоби Лемки на Собі відчувти, що вони живуть у Христинівській Державі, що правду й добро після вислову п. Віктора виконає не тільки Держава, але п. Віктор та йому подібні, після майкращих зривків Христової Науки, а не після захому слямішого!

Честь Вам Українські Скитальці!

Четверте бажання Лемків, щоб вони на правду відчули, що Держава та її суспільність усюю наглядні кривди, заподіяні дотеперішніми практиками всіх можливих „покровителів“ цього бідного населення, яке хоче жити й розвиватися після Божого закону, що дав змогу кожній нації без кривди для другої рости й розвиватися та плекати свої природні таланти.

Коли сповітається ці умовини й прикмети польського сусіда, як це бажав п. Ян Віктор, тоді напевно не буде нікому причини нарікати, — бо кожна нація й Українська з Лемківським Братом, й Польська віддихнуть повною груддю загально-людських ідеалів, до яких стремить душа автора „Загрозової Лемковщини“, яку не треба буде добувати для Польщі.

ЗА ПРАЦЮ ДЛЯ СВОЙОГО НАРОДУ.

„Поблієні гроби“ (як пише св. Євангеліє) вже самі не знають, що творить. „Його ексцеленцію“ Іоана Польського вже так розширала „любов ближнього“, що кидав священники на всі боки, таки по кількотижневим побути в парохії. Подібний випадок стрінув о. Михайла Гайдука; за безкорисну працю для добра своїх парохій в Красній (будова Українського Народного Дому), зрістав перенесений до Вороблівка як співтрудник о. Іоана. Коли ота „прохлята українська жінка“ (як кажуць „руські“) звела о. М. Гайдука піти подивитися на поле дитячого Сада під домішкою Кружка „Службого Господаря“ і поговорити зі свідомими Вороблівцями, тоді розуміений о. Попа переніс його до забитого від світа села Ольховець. Щопро на основі посвідки від дри Карновича зі Синока й по особистій інтервенції в Ринаднові, дозволено о. Гайдукові переповізнитися з дією 19. IX ц. р. до села Гудюво, пов. Березів.

Делегати Вороблівчан до Ринаднова, з домагаючим не забирати зі села о. М. Гайдука — не приреша бажаних наслідків, через що Вороблівчани (котрі за о. М. Гайдука почали наново заповновати церкву) перестали цікавитися церквою. А так не повинно бути, бо Церква не заневира.

Кажуть, що Вороблівцями дуже заінтересувалися православні багачі; чи не захотять тільки спечи своїм печем при Вороблівському вогні?

У французькій місцевості Ромбас Мосей працюють у фабриці заліза наші Брати. Поза працюю живуть вони дружим життям; доля їх обидну, Недаром кажуць лю-

добровільні датки на пресовий фонд „Нашого Лемка“. І так громадянина Андриї Бек зложили 15 фр., Степан Гринько 5 фр., Анастасій й Іван Дзям 15 фр., Іван Гуль-

ди, що в громадї сила. Впрочи́м значше не годитьсЯ; так усі культурні люди поступають. Але вони не забувають і про нас. Недавно зішлись разом, щоб побажати нашому Братові Мироніві Тарновичеві всего найкращого в дні його імени. При цій нагоді зложили

10 фр., Іван Пятка 10 фр., Степан Сидор 15 фр., Мирон Тарнович 20 фр., разом 90 фр. (Усіх бачимо на світліні).

Оцею доброю персилаємо Вам Дорогі Братови шире українське Боже заплать!

Редакція „Нашого Лемка“.

Дешо зі статистики. Більшість українців на сході думає, що за Синою нема вже українців. Але так сумно не є, бо крім лемківських гір багато українців живе в Березинці, Дивинці, та к. Ланцута. Статистика начислає тут 2.900 осіб, хоч каже, що українською мовою говорять лише 880 осіб. Це несправді, бо в селіні Боварівці понад 1.100 осіб говорять українською мовою. Не вомогли їм окарти зні хождения по урядях і терміни. Але треба обстоювати за свої права та прислати виклази стану населення, щоб незгражні відчужаючися очі.

Сніг на верхах гір. В околиці Мушин, Кришці і Жегестови впади на верхах понад 800 метрів над poziomом моря сніг. Вітряне до зноу. Лемки зі згаданих місцевостей виїждять масово. Господарі затривожені, бо барозаболі не викопана. Слота, що триває вже другий тиждень, приривела працю в полі. Одначе тому, що так вчасно впав сніг, сади сподіватися ще гарної погоди.

Новий Апостольський Адміністратор Лемківщини, о. др. Яків Медвецький, перейняв уряд 3 ц. и. Уроченге богослуження відбулося

в Ринаднові, в лімі кромі тарнівського біскупа вс. дри Франца Лісовського, брали участь кількадесят пралатів і священників. Явилися теж представники московіфіцтва. Після Служби Божої відбулося прийняти в палаті графа Яна Потолького.

Показують „авістув“ культуру. Недавно робив молодь в Одрехові забаву. На цю забаву прийшли „хороби“ Зариньки й так бавилися, що аж нозі пішли в рух, а трьох „відляжників“ заринькикі почало на дворі стріляти з револьверів. Висліл такий, що один гуляка затовчів на смерть, а другий від ножики дограв. Найгірше, що заринькикі мстяться тепер на Одрехівцях і побивають їх, як хто з Одреховою заїде до Зариньки. А ціла вина по стороні заринькикі, бо їх ніхто не просив до Одрехової. Щоби запобігти і забезпечити Одрехівчан перед властима, сивницькі власти видали розпорядок, що козакні заринькикі — якщо буде нападати на мешканців з Одрехови, буде караний 2-літньою тюремю. Це повинні Одрехівчани знати, та на майбутнє інстегіраті заринькикі більшістьи-гуляки. Хіба мало в селі своєї молоді?

Гідна постава в обороні релігійно-національної традиції.

Дня 23. м. відбулася апеляційна розправа перед окружним судом у Новім Санці проти селянки **Ани Бурчак з Явірок**, яку заступив городський суд у Коростенку над Дунайшем на кару 3-тижневого безоглядного арешту. (Гледа „Н. Л.“ ч. 14). Обі розправи в відгомони змигання наших братів лемків за здобуття рівної школи і поваги їх традицій та релігійного обряду. Явірки є одним із 4-ох наддніпрянських сіл на наших західних окраїнах новоселицького повіту.

В цьому суді учитель наказав, щоби шкільні діти поодорожали його околицю „до відвізень“ замість дотеперішнього християнського поодороження „Слава Ісусу Христу“. З невою ц. р. шкільні діти П. ка. під проводом Марусі Бурчак, 8-літньої дівчинки перестали поодорожувати учителя околицями „до відвізень“ і вживали далі поодороження „Слава Ісусу Христу“. Щоб зломити поставу дітей, учитель карав раз-по-раз Марусю Бурчак, замикуючи її по науці. Висновки виважд. магір Марусі Ани Бурчак і зажадав, щоб вона не змовляла доньку не одорожувати околицю „до відвізень“. Однак мама рішуче відмовила і заявила, що не лишає свою дитину, але і та батьків інших дітей буде вилучати, щоб усі діти одорожували учителя словами: „Слава Ісусу Христу“.

Тоді учитель забрав П доньку на годину до 4-ої класи, щоб замикати П знову по науці. Розжаляючись мати вийшла за учителем до класи і вівала свою доньку, щоб пішла з нею до хати. Учтель силоміць усеуєв з класу Ани Бурчак, яка при своєму відході звернулася до всіх дітей зі словами: І ви діти ніколи не кажіть „до відвізень“, ані „Слава Ісусу Христу“. На основі донесення учителя городський суд у Коростенку заступив Ану Бурчак на 3 тижні арешту до ч. кр. 376/36 за „пешпаш зовіте захване сен wobec владар“.

Засуджена зробила відклик до окружного суду в Новому Санці, який по розправі 23. м. м. унівляв **Ану Бурчак від вани і кари**. Розправою проводив заступник президента окружного суду др. Делінгер, обслуговував прок. др. Делінгер, Пшасулу боронив м-р Осип Кебуз, український адвокат в Новому Санці.

При цій нагоді слід підчеркнути, що гідна постава Ани Бурчак в обороні своєї релігійно-національної традиції довела до того, що шкільний інспектор з Нового Торгу відхилив розпорядок учителя, залишаючи надати поодороження „Слава Ісусу Христу“.

(„Діло“ 223. ч.)

За долю наших дітей.

У попередньому числі подали ми до загального відома про культуру поміж нашої Землячки **Ани Олівер** з Америки, що на наш заклад передала збірку добровільних датків на українську книжку для нашої шкільної молоді у Лемківщині.

Про те, що тепер діється на Лемківщині, всі знаємо. Зокрема знаємо, хто виховує наші діти. Також знаємо, що тамошні учителя у голові!

Хтож тоді має виховати наших дітей? Чи може „буквар лемківський“ — чи „буквар Наумовича“, що його задумали „опікуни“ вихдти для нашої молоді??

Щож дати? Одинока рада тут: треба засновувати свої народні українські дитячі бібліотеки. Можна при читальнях — правда. А що тоді, як у селі нема читальні, або як є, та в невідповідних руках?

Линяється однією народньою школою для дитини української дім, українська родина, в якій одноким заборолом те, що було в давніх віках — Церква.

Добре вихована молодь є не лише в інтересі народу, але й в інтересі Церкви. Як виховуємо наші діти, така буде будучина нашого народу! Коли виховуємо їх у любові до Церкви, до рідної землі, до рідного народу, то в виростуть вони як свідомі громадяни і тоді краща доля народу забезпечена! — Даймо дитині книжку! Але добро, виховну книжку, яка збереже нашіх дітей від різких лихих впливів. Дальше так не сміє бути! Або ми є культурний народ, або ми дикунки, яким не треба нічого поза звикнення голоду тіла, а голоду духа не відчуваємо.

Треба нам негайно закладати парохіяльні дитячі бібліотеки. Не

При будові української греко-кат. церкви в Глазгові. На світанні бачимо, як поступово будова під наглядом Впр. м. Анріс Зліва, що у великій мірі прихвильна до розвитку національного життя в Ридинщині, в часі свого дупліцированья в каролі Тарнава.

багато така бібліотека завдасть труду, коли рад чи днів в тижні посвятили годинку для дітей.

Що такі бібліотеки дуже потрібні, знаємо з досвіду там, де вже походяться такі бібліотеки! Як радо дітвору наша горнеться там до них, як жадливо читає книжечка Сторичкою опанується труд і вадяться на що бібліотеку.

А маємо — Богові дякувати — гарні дитячі книжки, маємо так вітка українських дитячих часописів: „Світ Дитини“, „Наш Приятель“, „Дзвіночок“ або „Вісник“ (додаток до „Правди“ — український тижневик, річна передплата тільки 5 ат. з додатком Адреса: „Правда“, Львів, вул. Гродзиських 2. I. пов.). Тому наші Впр. Отці повинні гарячо ваяти собі за справу до серця та засмучувати парохіяльні дитячі бібліотеки.

За в діти наші сідомі! Брати за океан, м. повний піти за культурним значном громадяни: Ани Олівер та переводити збірки на українську гражкован дитячих бібліотек, які ми вичаємо агітат у їх порученням у вказані місцевости. Висказ жертводавців будемо точно п. муляти на сторінках нашої часопису.

Редукція.

Кооперативне Товариство

„РИЗНИЦЯ“
в Санборі

поручає свій багато засоблений склад всіх церковних предметів. Наврале старі фелони по найкращій ціні. Приймає замовлення на іконостаси, престолы, проповідницькі, золочені іконостаси та милопанія церков по цінах найнижчих за повною гарантією.

Історично-побутовий начерк про село Фолош.

Гуцулячина мала свого Довбуша, що боронив прав селян і зі своїми розбійниками мотувався багачів і жидів. Лемкішчина теж мала багачів патажків, що мстилися за хрипачів народа, нападали на двори, млини й жидівські коршми. Таким був слашний слаць „Синко“ (зване Осни), що про його ще сьогодні оповідають старі люди у Фолоші. Він походив із сусіднього села Боднарки. (Є. Авонин, у своїх оповіданнях „Синкова Поляна“ каже, що він походив з Великої Мащини, де його мати жила в малій „хичкещі“ на кінці села). Синко найвніше зразу настиг ніщи та був дуже слабкий, тому всі його побивали. Одного разу вислали його настухи далеко в лісі по вогню. Там стрінув він старенького дідуся, що на скарпу паствушка, казав йому позиряти дубом. За першим разом позирився з дуба ліства, а за другим вже й гілля падало з дуба. Тоді дідуся вельї Синкові вертали між людей, бо ніхто вже йому нічого злого не зробить. Від того часу став Синко пострахом для всіх, збійники вибрали його батюшкою, що разом проживали та боронили слабих, найбільше при уторському промежжі. Він мав меч чародійної сили. В часі уяви перед війскою з Ясла, Синко рано нахилився над студеньком, щоб умитися, тоді один кошир відрубав йому голову. До сьогодні ця студенька звється „Синковою“. Знову другий переказ оповідає, що Синко втік перед своїми аорганізаціями в село Борніне та в лісі звів „Козел“ записав в багачині по шно. Тоді чародійний меч утратив свою силу та кошир, що надлетів, відрубав Синкові голову; що поляну та трісовини назвали люди „Синкова поляна“. (Про лемківських розбійників та їх патажків напишемо окремо).

У 1873 році, літом померло у Фолоші багато людей на холеру,

що лютувала по цілій Лемкішні. (У селі Тарнавка, коло Раманова, ще сьогодні бачимо на горі над „Фейдівкою“ великі могили присиділими камями, де хоронили померших на холеру; знову село Мошанець, біля кордолу загинеро тоді до тла, так, що теперішнє село зовсім на іншому місці побудоване; теж у селі Вислоцьок, на т. зв. „Закутто за Ділом“ є могили з тих часів).

З кінцем другої половини минулого століття багато фолошан вїхало до Америки, де тяжко працювали по всіх „майнах“ та заробіток слади домів, щоб допомогти алашеним рідні.

Світвою вітну пережила Фолош без плавних змін. Велика та тяжка зима в 1929 р. як також повни в 1934 році не дуже шкоди наробила в селі. В часі війни багачі господарів на своїй шкірі переконалися, як тяжко жити великешенному, тому в 1932 році виводжено у Фолоші велику муровану школу, першу від початків світа і тому селі. Перший, пропаянний день науки в тій школі був 2 березня 1932 р. Школу будовано три роки за 13 і пів тисяча злотих, крім безплатної помічі сьмех господарів. Земляки з Америки прислали на ту ціль 140 доларів. Будовано зряджувати тодішній вїт Іван Заць, а будівничим був П. Щурко з Ясла. Перший священник, що почав жити релігій в цій школі є парох з Цеклянської Волі, о. Михайло Горечко, ідейний український душпастир.

Далше цікаве, що в 1930 році рибачке товариство з Ясла заложило на Фолоші штучні стави для годівлі риба, та побудувало окремий будинок т. зв. рибарню, де штучно розмножують іструба і лососів. Тому теж тут на Фолоші, літом припадуть риби прогультки, зновже в змні на високі гори та гребі сімги лещетарі (з польських „ларіажі“). Тутешні гори дуже гарні та позначені для прогулянок ріжними знаками. Найвища гора Ваткова (847 м.), найбачча для прогулякочів з Ясла (20 км.). Крім нього є ще тут гарні чортівська „скала“, за селом, у лісі, про яку подано цікавий переказ: Песь дуже давно, тому ще пару сот літ — котий на скалу погніпані чорти з гір, щоб нею загородити дорогу. Тоді яврав Мати Божа вітчала з Угедо на Мадяриши, бо

там були дуже великі грїшники. (Які мадари великі грїшники, це знаємо з світової війни, коли вони вїшали наших невинних селян на придорожних деревах). Мати Божа йшла до Тарнива, де тепер її чудотворна постаць. В лісі перед Фолошем стрїнула вона їх перестигих духів, що несли скалу та збила собі палець об скалу. Тоді скала збробася дуже тяжка, тому чортяки алашани її на тому місці, де вона тепер. Так перекала жакі.

Але такі підно, що опїка Матері Божой захоронює Фолош, бо в селі зводив чоловік не змінив своєї віри наї народности — дотепер, а довила або „баштарі“ сектари, або православнічима.

Крім школи село має свою кооперативу з власним домом. Є теж в селі два тартаки, один господарі, що багачі врану дає роботу від ланського. В одному місці находїться мінеральне джерело, але чомусь не використане.

До села приходить 8 добрих українських часописів за гроші (в тому б чїсел „Нашого Лемка“) і 5 злих газет задримо. Ясно школа була би ще перед війни, а не щїню 5-ий рік, то і люди більше читали би, бо вїдлі би читати, з так лише малі діти читають часописи своїм батякам.

Про село Фолош писав перд війною о. М. Вербошій в „Місіській Книжечці“ (8 ч. з 1901 р.) пак же Серва в книжечці про всельський повіт. По війні писав найбільше про Фолош „Наш Лемко“ — депо „Народні Справи“ та чужї газети. Нинїшня стаття про Фолош найдновша та найдокладнїша дотепер. Вона повинна бути взором і для інших сіа, як треба її знавати та любити свою рїзну землю, своє рїдне село. С.

— 0 —

Жахливий план большевїків. Преса повідомляє, що у Франції виварив большевїсько-жидівський заговор, який мав висадити динамітом печеру Матері Божой в Лордах, знаму на весь світ з чудесних ударювань. Засїданнє неастанно до всього, що христївське, большевїк-жиди, прочувачи свій недлядкий кївєні, хочуть знищити все, що найдорожче для христїян та затошнїти світ у хрови.

— 0 —

Варївнїте передлату та при сїдїйте важенїсть за книжкю!

„ЦЕНТРОСОЮЗ“

Львів, ул. Зіморочича ч. 20/22.
поручає мило власного виробу до прав на й мїтця з запалом, мило тодешного (троякий формат), мило до голєння; мїтнї з власної навалїки. — Запр мається експорт: зель, беновї, фєгої затравка. Має на складї: ітнїчї, погач, вїсянка, господарськї машини і приладї. — Всї українськї Кооперативи на Лемкішній рїбїт знамовєть тільки з „Центросоюзї“, Львів, Зіморочича ч. 20/22.

ІСТОРІЯ

БІБЛІОТКА В ОБРАЗКАХ.

сторія 64, бібліотки застрайті 50 + титулова ілюстрація. Найкраще повиснен тадеїтні молитви. — Давно кожен відкрий літній по конжецю. Ціна з почтовим пересилкою 25 гривні. Замовляти найкраще по 6 примірників у Видавництва «Кришні», Перемишля, куа Воляа 16, пош. 145.

ПОШТОВА СКРИТКА.

Вп. Іван Проничак з Р. В.: Часопис пославемо Вам цікавоточіше, хто його забират та видати? Від тепер будемо Вам посилати й опакованні, може так діжде. До нас не майте жалю, бо ми тут цілком незаняті; таке діється й в інших селух. Гаразд.

Впр. о. М. Дулу у Васойі просимо вислати нам пославку за передани книжкн з фонду Вп. Теодора Гриняка.

Ха. Українська Бурса св. Н. в П.: передати завдання по книжк вересня 1917 р. Гаразд.

Вейт, що одержали «Історію та Бесіду» просимо вислати належністі та не аримувати нас, щоб ми пославли окремі прикладки. Проволока грубіше нас, як не віддати теж книжк з обчисленням за зроботку. Впрощи ладно нові книжк до друку.

Вп. Андрій Рак, Канада: листа й і дод. одержали, шарио дякуємо за листи. У строю Антона пишемо до Вас листа. Привіт.

— Веч. Гр. Кат. Урху Парох у Фларншн: листи 450 шт. одержали, 4 шт. зачислено за книжк, 30 гр. на передатку. С. І. Хр.

Вп. Степан Сміт: завдання по книжк 1916 р. Подати нам встан з тям, сторін, шарио Вас подзорюємо.

Впр. о. Роман С.: Спасибіг до листа. Прогнози в кни від 40—50 шт. у Михайла Стефаньського, Львів, Варшавська 30. Привіт.

Вп. Іван Урбан, Америка: п. Л. Завісному пишемо всі числа від 9—18, адресу старшого. Шарио побажанні крашні зана.

Вп. Степан Шимчик, Фінляндія: вітерчить до книги черня 1917 р. Довго помітимо. Дякуємо за подарювання нашого часопису. Привіт.

Вп. В. І. Челюк, Торонто: посланню вислано по Шарио, Україну. Окремо листом. Гаразд.

Вп. Володимир Приста: Умовоюжкн ва до продад календаря, книжк і порезлю вислано Вам з Алєй. Нпр. Стор. Усвіді від п. М. С. пошніи апаружкн шарио тарпую та жеклате обидко друкованн, бо кожен робітник повинно бути забезпеченні від нігачн виплаток, ти більше на тарпую. Проще вітерчить.

Во. Сулейман Обедзельський: буди розгати до відозваляюности жерда тарпуюк. Мого бл. п. М. С. не був забезпеченні, то за його фірма буде платити відпозитковий в шару до Суей. Обидко, шарио Вас подзорюємо.

Відавчів. Урхак, післю п. Фучак Тимофеев з Рим, Запада подозрає до відозви, що статте пошлюмо в і. мисль «Нашого Лемка» на 5 стор. вітердрукованн з журналістичного обліковку з щоденних українських часописа в Львові. Тож згідно з прещіями змаганн з структурованим треба віддати до докзрелі в як до періоду. Врешт, упрощи шарио п. Т. Фучак зана завдання, що вінчн в друкованн» вськ, одати нас структурованн свй зана, що селю Запада від своїх початків було українське, є та і такан завста буд.

Всі письма й листи адресуйте «Наш Лемко» Львів, Зіморевича 3.

Довгі в темні осіні ноці, не найкращі жинка для аломинки, тому берітьсе перед аломини та обчислєте негайно від крашкн з аломни слас майно в Товаристві аломини обчислєте. «ДНІСТЕР» у Львові, куа. Руська 4. 20.

На прасовій фонд «Нашого Лемка» передати наш змак в Андрий, громаднці Дюня Голод з Порт Джейкс шт. 3.25, Дюборавнн аборн по Свєтн Мозоу ді в Жогатн 4. шт., Свєтлан в Улшо 3 шт., Час. Прасовн в Свєтлан 1 шт., Др. Вп. В. Шаньшакн відозвет у Свєтлан 1 шт., Др. Нпр. Торонто: В. Мерсін 0.50 шт., Др. мед. В. Карлович 0.50 шт. Шарио українське Боже змакн! Хто черговий?

ПОСМІЯЄМО КУСЦЮК.

Відавчівий жвал: Свєтослв господар в зана, по він душо аломнн Богуту жид відозваде: — Я знаєте, серце мнє відважне, лише тоти аломнн ногт, як пошуть небезпеку, то пачають разом з серцем.

Начив розуму. Іхач газда вознен та до шото прасова вислєт паню.

— А ви чим займаєтеся панє? — питає його газда.

— Поділюю! — хвалитесь паню. — Це дуже трудне заняття, треба знати, чи можє сказати, треба добре вивчаючися в пошній шарио стріа. Це не те, що грєтну сити, бо аломнн поганітн!

— Добре, панючку, а како господар, — а чи ви знаєте, що значить «гидат», а що це? — Не знаю.

— Видите! А від зана! — відказє сєланн.

З попередяним числом виславн ми розрахункові перекази. Якщо Ваша передплата вирішана, не надіть переказів, лише подайте судідати, шоби він вписався у нашу громаду.

Цаком, але пач в роботі дозвек. А што між хлопців, то й сариваче не гірша. Грайлар до грайларе ступил, бо си приобіцувани під зину рідний поріє. Лем шичи мав доскладати шивчови на дяку крайній й чиниу, а собі на годивку. Хощ часом си пераа розгартн — пачь тачку сибелю заділн.

— Бо моголис не видати й не адіятн за женечком...

І зато єдного і другого біда пачивчла, то си позирвали, як граз караваччєтн, а не кадничотн.

Співачівши вертн Андрий до світа: Штири волн нєч не пачлат — й зас з клєче — любанн нашн дав позори, як бачицькн штири волн, штири волн нєч не значат, як тот грайлар, што си качат... до рідного пня... поверташн.

Юліян Тарнович.

Помірилися.

(Лемківський говорю).

— Штиринадцєт раз бєсєда була о тїм, што кой солоний в лїсі реве, то недвдї чебече.

— Бале, мєч тота приповідка? Хочете азнати, то послушайте: Заразїлка по при наперєя Гриншкєв Юрко женити свого Андрия гин за лавоу з Сєкєланшвом Матрєном. Бо гин ї дїмчотк в сєганн як сєкєло, тємкя риндл ани дїгряє як роздїрґана, а фалатєя грунту од хиж невідкнє аж до коєнякн задубїчн. Бо чєлєдїнтн пєднї треба. Брєзго Марька крикєтєт, мїх висїту лєм стрєлат, а она юж на пїларачєвн. Ищи тємкє од анишчотков Фєннн, што то гєв нїкує недєлєчєко коло Козєря хижку як гєлєа вигорєдєлєа. Але нїбї єй тям Панибїг мат!

Кой Андрий си співєрєчн. —

— Такє-стє мї добрий нєпєч? З копєчком клєжєтє мнє свє шоткє вїзати? Нїт, нє дїждлн єї в вїзати! Нєвичн така радє. Пропав адиамш і Дєнєвчоткє помєйбї. Дос тогє кїстївствє.

— Ид тн, фрасє фрасївскїй, я-ка з тн нєрозсуда, вєлєбнїй Дїшо. Лєм свє заєсєрєво, як Андрий над Бєлчн до мїста погнав, ани вїдцїзнннннє не додрїєт.

Боженєкєл, сунїтєс Юрчнєко, але снє не прїверєув. Паруацєт рєкєцє зацєло, як бачнєком зємчєкєм. Юрко зєлєа зє снєком очї нєвєрєв, прїкєснєа карєнькє. Бо й рєкєцє нє-молодї охлївчлн та нїт на когє одказєтн. Внчїл з наєсїкєма, — од самєсїкєцкєй яри яж по гїдїнїй лїст — нїмїюй і наганїй і тач фурт.

А Андрий нам, як Андрий; зраду мнє бєло ошчєно за хижкєю і та-